

АНАЛИЗ НА ПОЛЗВАНЕТО НА ДИВАТА СВИНЯ ЗА ПЕРИОДА 2017-2021 г.

През 2017 г. запасите на дивата свиня у нас бяха стабилни, като таксационните данни отчетоха численост от 94 865 бр. Този запас се явяваше с 1/3 над допустимия (63 322 бр.), като общият план за ползване в страната бе определен в размер на 63 002 бр. или 66% от пролетните запаси.

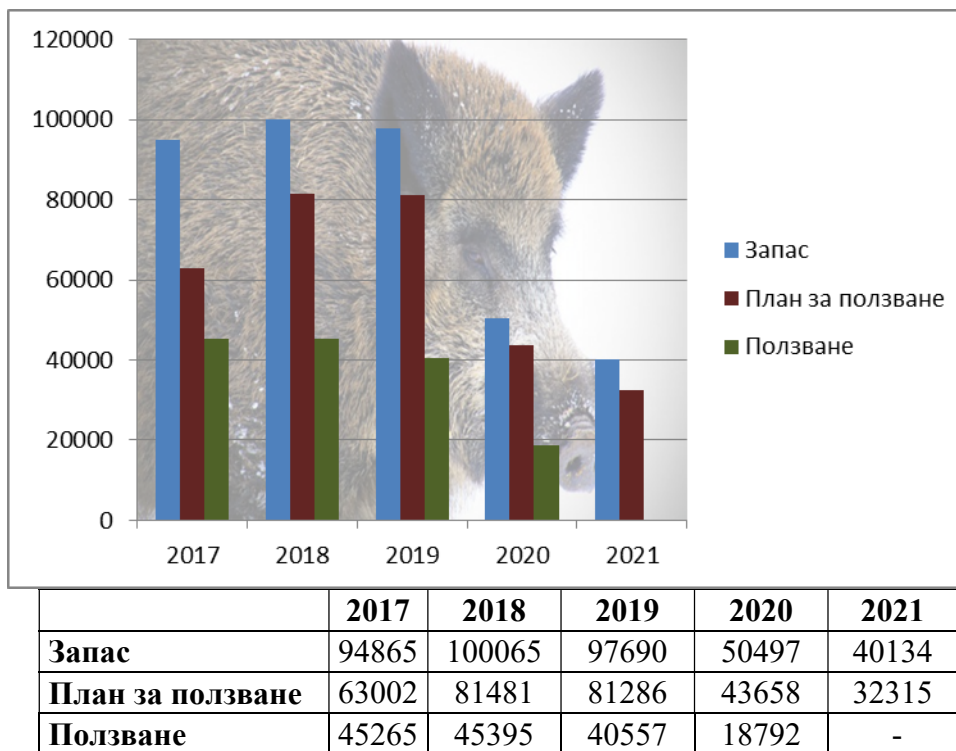
Табл. 1. Запас, план за ползване и отстрел на дивата свиня за 2017 г.

РДГ	Запас на д. свиня	План за ползване	Отстрел в ДЛСР	Отстрел в ЛСР на ЛД	Всичко отстрел	% от плана за ползване
Берковица	6039	3365	58	2541	2599	77,2
Благоевград	5567	3032	122	1832	1954	64,4
Бургас	10412	6772	1852	3436	5288	78,1
Варна	5870	3674	645	1439	2084	56,7
Велико Търново	7841	5821	472	4238	4710	80,9
Кърджали	7598	4063	327	2198	2525	62,1
Кюстендил	3913	2525	432	1895	2327	92,2
Ловеч	5692	5162	298	4174	4472	86,6
Пазарджик	4371	2680	394	1088	1482	55,3
Пловдив	4854	2251	160	1165	1325	58,9
Русе	3959	3678	1198	2175	3373	91,7
Сливен	5035	4199	337	2293	2630	62,6
Стара Загора	4341	3490	345	1383	1728	49,5
Смолян	3637	1853	110	802	912	49,2
София	10552	6595	756	3759	4515	68,5
Шумен	5184	3842	755	2586	3341	87,0
ОБЩО	94865	63002	8261	37004	45265	71,8

Реализираното ползване за 2017 г. бе в размер на 72% от пролетния запас, като най-високо изпълнение на плана бе отчетено в РДГ Русе, РДГ Шумен и РДГ Ловеч.

С оглед усложнената епизоотична обстановка, през 2018 г. в България бяха предприети редица мерки от ловностопанска гледна точка за редуциране плътността на дивата свиня до приемливи нива от 0.3-0.5 бр./100 ха. Издадена бе заповед № РД 48-85/29.10.2018 г. на министъра на земеделието, храните и горите, с която беше въведено разрешение при възникване на огнища на болестта АЧС в инфектираните зони и около тях, служители на ТП ДГС/ДЛС да имат възможност да прилагат санитарен отстрел на дива свиня и при необходимост да ползват селективни капани за улова ѝ.

На фона на взетите мерки за редуциране на запаса на дивата свиня в страната, данните за реализираното ползване на вида за 2018 г. сочат, че са отстреляни 45 395 диви свине, при запас 100 065 бр. и план за ползване 81 481 броя. Това представлява 56% от плана, като за сравнение на фиг. 1 са представени запасите, плановете за ползване и ползването на дивата свиня от 2017 г. до настоящия момент.

Фиг. 1. Запас, план за ползване и отстрел на дивата свиня в страната за периода 2017-2021 г.

След 2018 г. поради усложнената епизоотична обстановка, планът за ползване на дивата свиня в национален мащаб търпи процентно завишаване (за 2014 г. планираното ползване е 62% спрямо пролетните запаси, за 2015 г. – 62%, за 2016 г. – 62%, за 2017 г. – 66%, а за 2018 г. – 82%).

Табл. 2. Запас, план за ползване и отстрел на дивата свиня за 2018 г.

РДГ	Запас на д. свиня	План за ползване	Отстрел в ДЛСР	Отстрел в ЛСР на ЛД	Всичко отстрел	% от плана за ползване
Берковица	5910	4227	114	1923	2037	48,2
Благоевград	5675	4556	149	1744	1893	41,5
Бургас	11520	8806	1697	2646	4343	49,3
Варна	5918	5010	630	861	1491	29,8
Велико Търново	9075	7119	779	5062	5841	82,0
Кърджали	7687	6401	325	2049	2374	37,1
Кюстендил	4237	2954	374	2250	2624	88,8
Ловеч	6387	6533	357	4696	5053	77,3
Пазарджик	4514	3598	309	1028	1337	37,2
Пловдив	5071	3370	292	1204	1496	44,4
Русе	4410	4455	1363	2076	3439	77,2
Сливен	5634	4479	444	2133	2577	57,5
Стара Загора	4172	4177	366	1269	1635	39,1
Смолян	3675	2630	295	1082	1377	52,4
София	10896	8499	758	3825	4583	53,9
Шумен	5284	4667	991	2304	3295	70,6
ОБЩО	100065	81481	9243	36152	45395	55,7

Въпреки че груповото ловуване на дива свиня през есента на 2018 г. беше разрешено и в сряда, освен в събота, неделя и в дните, обявени за официални празници, отчетеното ползване за 2018 г. е по-малко от предходната 2017 година.

С цел облекчаване на индивидуалния лов на дива свиня в ловните сдружения, беше проведено заседание на Ловния съвет към ИАГ на 16.08.2018 г., на което беше взето решение за изменение на чл. 54, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за лова и опазване на дивеча, с което да отпадне изискването подборният отстрел в ловностопанските райони на ловните дружини да се извършва в присъствието на служебно лице. Изменението беше публикувано в „Държавен вестник“ (бр. 88 от 2018 г.).

С цел финансовото облекчаване на ловците и стимулирането на индивидуалното ловуване на дива свиня, цената на разрешителните за индивидуален лов (съгласно заповед № РД 48-8/26.01.2018 г. на министъра на ЗХГ) беше намалена от 30 на 1 лев.

Намалени бяха и минималните цени за ползване на дива свиня по линията на организирания ловен туризъм: при индивидуален лов – за отстреляна дива свиня до 1 г. – 0 €, за отстреляна дива свиня от 1 до 2 г. – 0 €, за отстреляна женска над 2 г. – 100 €, съгласно заповед № РД 48-56/29.06.2018 г. на министъра на ЗХГ; при групов лов – за отстреляна дива свиня до 1 г. – 0 €, за отстреляна дива свиня от 1 до 2 г. – 0 €, за отстреляна женска над 2 г. – 100 €, съгласно заповед № РД 48-62/18.07.2018 г. на министъра на ЗХГ.

Независимо от предприетите законови и финансови облекчения от страна на МЗХГ от гореизложените данни е видно, че предвидените цели не бяха изпълнени на 100%, което от своя страна доведе до по-голям риск от разпространение на АЧС в страната.

За 2019 г. ползването на дивата свиня бе определено на 83% от запаса или 81 286 бр. Предвиденото ползване е както следва: в държавните ловностопански райони – 24 251 бр., в дивечовъдните участъци към СЛРБ и ловните дружини – 57 035 бр.

Табл. 3. Запас, план за ползване и отстрел на дивата свиня за 2019 г.

РДГ	Запас на д. свиня	План за ползване	Отстрел в ДЛСР	Отстрел в ЛСР на ЛД	Всичко отстрел	% от плана за ползване
Берковица	5394	4565	261	2127	2388	52,3
Благоевград	5687	4312	190	1468	1658	38,5
Бургас	11457	8810	1382	2403	3785	43,0
Варна	5300	4280	466	626	1092	25,5
Велико Търново	9408	7638	719	4014	4733	62,0
Кърджали	6739	5788	650	2590	3240	56,0
Кюстендил	4140	3013	396	2030	2426	80,5
Ловеч	6446	6509	620	3053	3673	56,4
Пазарджик	4740	4347	580	635	1215	28,0
Пловдив	5120	3481	507	1319	1826	52,5
Русе	4248	4260	983	847	1830	43,0
Сливен	5919	4760	381	2142	2523	53,0
Стара Загора	3507	3165	378	1294	1672	52,8
Смолян	3460	2817	332	980	1312	46,6
София	10837	8214	1050	2638	3688	44,9
Шумен	5288	5327	894	2602	3496	65,6
ОБЩО	97690	81286	9789	30768	40557	49,9

От приложената таблица е видно, че изпълнението на плана за отстрел на дива свиня за 2019 г. е незадоволителен, като повечето стопанисващи дивеча в регионалните дирекции по горите имат реализирано ползване под 50%, а плътността на запаса на дивата свиня е 0,6 бр. на 100 ха.

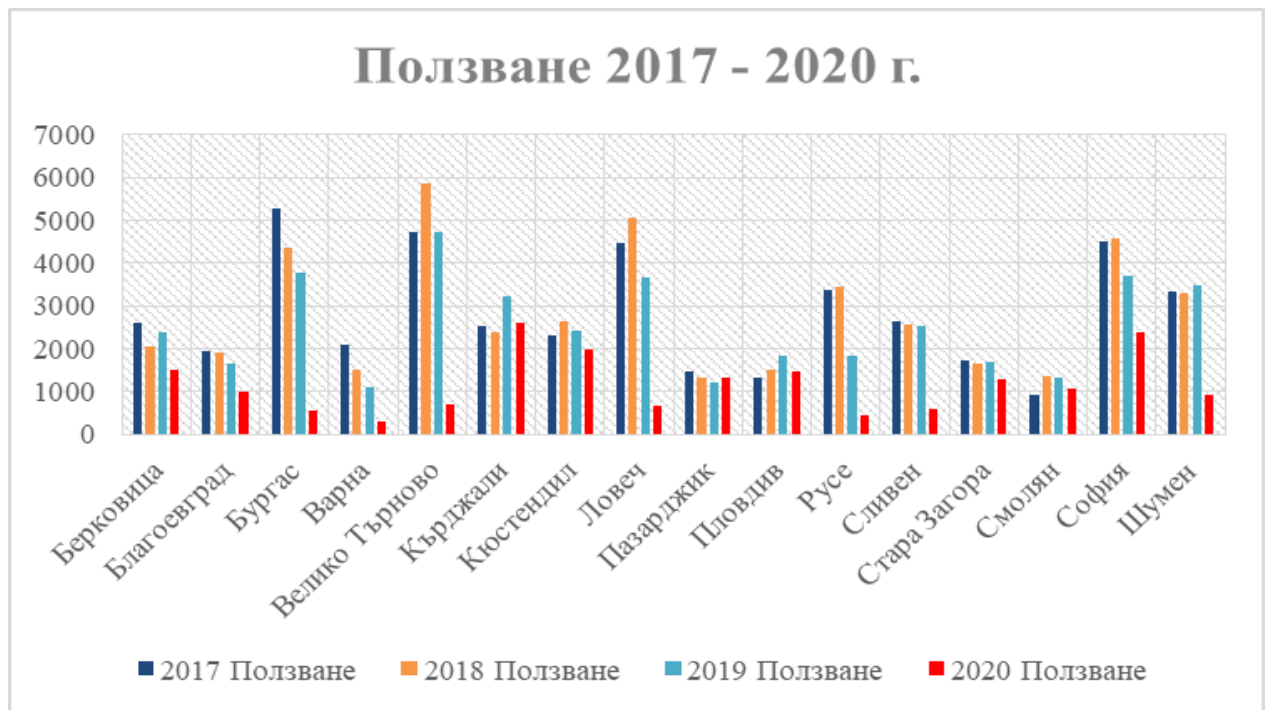
Като пречка за неизпълнение на плана могат да бъдат посочени липсата на достатъчно чуждестранни ловни туристи по линия на ОЛТ, затруднения при реализиране на месото и съответното запълване на хладилните съоръжения към ТП ДЛС, желанието на стопанисващите дивеча в дивечовъдните участъци да се достигнат, а в някои случаи и надминат допустимите запаси при дивата свиня, липсата на биотехнически съоръжения – чакала за индивидуален лов в ловностопанските райони на ловните дружини, нежеланието да ловуват индивидуално на дива свиня от някои ловни сдружения, както и отпада на диви свине, заболели от АЧС.

През 2020 г. пролетната таксация на дивата свиня отчете драстично намаление на запасите с около 50% спрямо предходната година вследствие разпространението на АЧС в цялата страна. Общо за календарната година бяха потвърдени 533 случая на АЧС при диви свине. Географското разпространение на вируса у нас през 2020 г. показва висока наситеност в околната среда, което от своя страна оказва влияние за запазването на целогодишното индивидуално ловуване, включително лов с капани, както и осигуряване на заплащане за всяка отстреляна индивидуално дива свиня или намерен труп на този вид дивеч.

Табл. 4. Запас, план за ползване и отстрел на дивата свиня за 2020 г.

РДГ	Запас на д. свиня	План за ползване	Отстрел в ДЛСР	Отстрел в ЛСР на ЛД	Всичко отстрел	% от плана за ползване
Берковица	3261	2822	182	1324	1506	53,4
Благоевград	3591	2945	151	841	992	33,7
Бургас	3682	3303	170	370	540	16,3
Варна	1369	993	140	162	302	30,4
Велико Търново	5202	4290	97	590	687	16,0
Кърджали	3989	3529	463	2157	2620	74,2
Кюстендил	2929	2551	143	1848	1991	78,0
Ловеч	3068	3074	79	587	666	21,7
Пазарджик	2929	2561	469	849	1318	51,5
Пловдив	3234	2403	501	984	1485	61,8
Русе	934	1005	163	281	444	44,2
Сливен	2270	2077	67	524	591	28,5
Стара Загора	2142	2148	250	1044	1294	60,2
Смолян	2147	1851	181	898	1079	58,3
София	8112	6470	465	1907	2372	36,7
Шумен	1638	1636	150	755	905	55,3
ОБЩО	50497	43658	3671	15121	18792	43,0

Общо за 2020 г. бяха отстреляни 18 792 диви свине или 43% от плана за ползване, като най-осезаемо изпълнение бе отчетено в РДГ Кюстендил и РДГ Кърджали, предвид направленията на разпространение на АЧС. 80% от ползването бе реализирано в ловностопанските райони на ловните дружини и дивечовъдните участъци към НЛРС „СЛРБ“ (15 121 бр.). В държавните ловностопански райони отстрела бе в рамките на 3671 бр.

Фиг. 2. Ползване на дивата свиня в страната (по регионални дирекции по горите) за периода 2017-2020 г.

През 2021 г. тенденцията за намаляване на запасите на дивата свиня продължава да се запазва, като таксацията отчита 20% спад в числеността на вида спрямо 2020 г. Планираното ползване за сезон 2021/2022 г. е в размер на 81% от пролетните запаси.

Табл. 4. Запас и план за ползване за 2021 г.

РДГ	Запас на д. свиня	План за ползване
Берковица	2419	1983
Благоевград	2910	2184
Бургас	2267	1773
Варна	1303	875
Велико Търново	2987	2338
Кърджали	4227	3397
Кюстендил	2900	2661
Ловеч	2063	1833
Пазарджик	2598	2131
Пловдив	3067	2318
Русе	759	760
Сливен	1701	1411
Стара Загора	1601	1255
Смолян	2524	2085
София	5244	4275
Шумен	1564	1036
ОБЩО	40134	32315

До 20.05.2021 г. констатираните огнища на АЧС в страната за календарната година са 113 броя, като са отчетени 291 бр. заразени с вируса диви свине. Вземайки предвид продължаващият отпад вследствие разпространението на заболяването, необходимо е да бъде изготвен анализ на плътността на популацията на дивата свиня у нас, с оглед цялостната стратегия за стопанисване на вида в бъдеще в епизоотични условия. В табл. 5 са представени данни за плътността на популацията на дивата свиня по регионални дирекции по горите, като стойностите са изчислени въз основа на общата ловностопанска площ.

Табл. 5. Плътност на популацията на дивата свиня в България за 2021 г.

РДГ	Плътност на популацията (бр./100 ха)
Берковица	0,2
Благоевград	0,5
Бургас	0,3
Варна	0,2
Велико Търново	0,5
Кърджали	0,5
Кюстендил	0,6
Ловеч	0,2
Пазарджик	0,6
Пловдив	0,6
Русе	0,1
Сливен	0,3
Стара Загора	0,3
Смолян	0,8
София	0,7
Шумен	0,3
ОБЩО	0,4

Съгласно Плана за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в Република България за периода 2021 – 2023 година, Изпълнителна агенция по горите отчита плътността и динамиката на популацията диви свине и техните модели на движение в зависимост от данните от таксация след края на всеки ловен сезон. На тази база и съобразявайки се със Стратегията на ЕС за контрол на АЧС - SANTE/7113/2015, се определя необходимия отстрел с цел постигане на гъстота 0,3-0,5 бр. на 100 ха.

С оглед гореизложеното и анализирайки данните от табл. 5 следва да се отбележи, че общо за страната изискването за редуциране числеността на дивата свиня в национален мащаб в гореописаните рамки е изпълнено. Това обстоятелство налага взимането на стратегически мерки по отношение управлението на запасите на този вид дивеч в бъдеще. За да не бъде допусната грешката на прибалтийските държави по отношение изключително трудното възстановяване на запасите на дивата свиня след отминаването на вълната на заразяване с АЧС, Изпълнителна агенция по горите предлага намаляване на броя на излетите за групово ловуване на дива свиня за сезон 2021/2022 г. Подобна мярка би оказала положителен ефект, с оглед на това, че ще бъде дадена по-голяма възможност на репродуктивния потенциал на вида съвместно със съблюдаването на мерките за биосигурност по отношение недопускане разпространението на АЧС, да бъдат възстановени запасите на дивата свиня в национален мащаб след затихване на епизоотията.

